

Îmbunătățirea de către autoritățile de poliție a răspunsului și urmării victimelor și autorilor violenței domestice

101096908 – TACTICS - CERV-2022-DAPHNE

Actualizarea modelului de colaborare din plan local pentru consolidarea răspunsului la cazurile de violență domestică

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

TACTICS

TACTICS

TACTICS – Îmbunătățirea de către autoritățile de poliție a răspunsului și urmăririi victimelor și autorilor violenței domestice

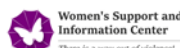
101096908 – TACTICS - CERV-2022-DAPHNE

Actualizarea modelului de colaborare din plan local pentru consolidarea răspunsului la cazurile de violență domestică

Contribuitori: Universitatea Babeș-Bolyai (Babeș-Bolyai University); Comisia pentru Investigarea Abuzurilor Împotriva Femeilor (Comisión para la Investigación de Malos Tratos a Mujeres); Gesine Intervention; Mișcarea pentru Egalitate între Femei și Bărbați (MEFH – Mouvement pour l'Égalité entre les Femmes et les Hommes); Psytel Franța (Psytel France); Uniunea Asociațiilor Femeilor din Heraklion (Union of Women Associations of Heraklion); Universitatea din Tartu (University of Tartu); Centrul de Sprijin și Informare pentru Femei (Women's Support and Information Center); WWP EN – Rețeaua Europeană pentru Lucrul cu Agresorii (European Network for the Work with Perpetrators).

Ianuarie 2026

Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a proiectului TACTICS și nu reflectă neapărat opinia Uniunii Europene. Nici instituțiile și organismele Uniunii Europene și nici persoanele care acționează în numele acestora nu pot fi considerate responsabile pentru utilizarea informațiilor conținute în aceasta.

Conținut

1. Introducere.....	4
2. Descrierea ecosistemului local din Cluj-Napoca, Romania.....	6
2.1 Mecanismele de răspuns sistemic la cazurile de violență domestică prezente în România.....	6
2.2 Mecanismele de răspuns și colaborarea interinstituțională din România	8
2.2.1 Mecanisme de evaluare a riscului de către poliție – individual și în colaborare cu asistența socială	8
2.2.2 Colaborarea interinstituțională și instrumente de sprijin pentru profesioniști dezvoltate în cadrul proiectului TACTICS.....	8
3. Bariere structurale care împiedică colaborarea interinstituțională în managementul cazurilor de violență domestică în Cluj-Napoca, România	11
4. Propuneri pentru consolidarea colaborării interinstituționale în managementul cazurilor de violență domestică din Cluj-Napoca, România	13
5. Recomandări cheie pentru îmbunătățirea răspunsului interinstituțional la cazurile de violență domestică	15
Referințe.....	18
Diagrama intervenției Poliției în cazurile de violență domestică la nivelul județului Cluj	19

1. Introducere

Schimbarea sustenabilă necesară protejării victimelor și tragerii la răspundere a autorilor violenței domestice este reflectată în modul în care instituțiile răspund eficient la cazuri, nu ca organizații independente, ci împreună. Astfel, unul dintre obiectivele proiectului TACTICS – *Îmbunătățirea de către autoritățile de poliție a răspunsului și urmării victimelor și autorilor violenței domestice* – a fost de a explora modul în care se desfășoară această colaborare interinstituțională, în 7 regiuni din Europa: Estonia, Franța, Belgia, Germania, Grecia, Spania și România.

Modelul actual de colaborare urmărește să surprindă atât amploarea, cât și evoluția răspunsului interinstituțional la violența domestică, pe baza analizei cadrului legislativ și a politicilor existente, precum și a informațiilor furnizate de profesioniștii din Cluj-Napoca, cu rol în adresarea violenței domestice. Acest raport integrează nevoile, provocările, rezultatele și recomandările acestora. În perioada iunie 2024 – decembrie 2025 au fost constituite mai multe grupuri de lucru pentru a colecta date cu privire la îmbunătățirea răspunsului la cazurile de violență domestică, în plan local. Astfel, șase grupuri au contribuit la discuțiile facilitate de echipa proiectului TACTICS din Universitatea Babeș-Bolyai: un grup interprofesional (1), un grup intradisciplinar (2) și patru grupuri manageriale (3), fiecare aducând expertiză proprie, prin împărtășirea perspectivelor profesionale și identificarea unor soluții pentru consolidarea colaborării interinstituționale. Fiecare categorie de grupuri a avut un rol distinct:

- (1) **Grupul interprofesional**, deja existent la nivelul orașului Cluj-Napoca, din 2015. În cadrul acestui grup s-au reunit perspectivele diferitelor categorii de specialiști și pentru a facilita o analiză comună a barierelor deja identificate în etapele anterioare ale proiectului (interviuri cu profesioniști). Scopul formării acestui grup a fost de a stimula un dialog structurat în jurul acestor bariere, de a clarifica modul în care afectează colaborarea interinstituțională și de a genera soluții concrete care pot fi urmărite și implementate în etapele următoare ale proiectului. Grupul interprofesional a reunit un mix de specialiști – reprezentanți ai poliției, reprezentanți ai serviciului de probațiune, profesioniști din instituții publice de asistență socială, psihoterapeuți formați în a oferi sprijin în cazurile de violență domestică, precum și reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale care oferă servicii de sprijin victimelor violenței domestice.
- (2) **Grupul intradisciplinar** – din care au făcut parte asistenții medicali comunitari – a avut rolul de a semnală dificultățile recurente și provocările din teren în adresarea violenței domestice de către asistenții medicali comunitari, și colaborarea lor cu alte categorii de profesioniști. Acest grup a fost consultat pentru a aduce perspective noi și informații complementare celor obținute în cadrul grupului interprofesional, reprezentând sectorul de sănătate.
- (3) **Grupurile manageriale** au avut misiunea de a exprima angajamentul la nivel managerial al diferitelor instituții cu rol în adresarea violenței domestice, pentru implementarea soluțiilor propuse, discutate în întâlnirile cu celelalte grupuri. Grupul managerial a inclus patru participanți, care au fost consultați separat: reprezentanți din conducerea Inspectoratului de Poliție Județean (IPJ) Cluj, directorul Școlii de Poliție „Septimiu Mureșan”, coordonatorul personalului medical comunitar din cadrul Direcției de Sănătate Publică (DSP) și directorul Serviciului de Protecție a Copilului și Familiei din cadrul Direcției de Asistență Socială și Medicală (DASM) a municipiului Cluj-Napoca.

Cu fiecare grup au fost organizate una sau două întâlniri în format fizic sau online astfel: cu grupul intradisciplinar și cel interprofesional au fost stabilite câte 2 întâlniri, cu grupul managerial de la Direcția de Sănătate Publică au avut loc tot 2 întâlniri, iar în cazul celorlalte 3 grupuri manageriale – cu Școala de Poliție, Inspectoratul de Poliție și Direcția de Asistență Socială și Medicală, a avut loc o singură întâlnire, separat cu fiecare dintre instituții.

Deși fiecare întâlnire a avut o agendă clară, discuțiile au generat informații suplimentare, centralizate și ulterior integrate în modelul de colaborare. Subiectele au fost interconectate, fiind reluate și dezvoltate pe măsura avansării întâlnirilor. De asemenea, a fost asigurată participarea unei game diverse de profesioniști – după proveniența instituțională, domeniile de specializare, nivelurile de experiență, vechime și gen – implicați în adresarea violenței domestice.

În paralel cu aceste întâlniri structurate, au fost depuse eforturi suplimentare pentru a consolida colaborarea interinstituțională din plan local, prin participarea constantă a membrilor proiectului în grupul informal online al profesioniștilor care au făcut parte din grupul de lucru interprofesional. De asemenea, ca rezultat a participării echipei de proiect în cadrul grupului interprofesional și a nevoilor identificate în timpul discuțiilor au fost validate și diseminate trei instrumente profesionale ce vor fi folosite ca și resurse la nivel local: (1) **o ecohartă** menită să ajute vizualizarea legăturilor dintre poliție și ceilalți profesioniști locali care oferă servicii de sprijin, (2) **o diagramă de intervenție a poliției** în cazurile de violență domestică, și (3) **o listă interactivă a serviciilor de sprijin** din județul Cluj și municipiul Cluj-Napoca, care cuprinde informații despre locația acestor servicii, date de contact, tipurile de servicii oferite și categoriile de beneficiari (victime adulte și minore, precum și agresori).

Întâlnirile structurate împreună cu activitățile suplimentare enumerate mai sus au contribuit la elaborarea acestui raport, care descrie **modelul de colaborare existent pe plan local în adresarea violenței de gen**, cu scopul de a îmbunătăți răspunsul interinstituțional la violența domestică prin eforturi comune și de a pune bazele unei colaborări sustenabile între instituții.

2. Descrierea ecosistemului local din Cluj-Napoca, Romania

2.1 Mecanismele de răspuns sistemic la cazurile de violență domestică prezente în România

La nivel local și județean, răspunsul specialiștilor la cazurile de violență domestică se bazează pe legislația națională actuală, Legea nr. 217 din 22 mai 2003 (republicată), fiind prima reglementare legislativă care a adresat prevenirea și combaterea violenței domestice. În conformitate cu această lege, s-a dezvoltat o definiție cuprinzătoare a violenței domestice, defalcată pe multiplele sale forme: verbală, psihologică, fizică, sexuală, economică, socială, spirituală și cibernetică. De asemenea, legea menționează fiecare instituție responsabilă de prevenirea și combaterea violenței domestice, stabilind rolul pe care fiecare instituție în parte ar trebui să îl joace. Legea cuprinde referiri la sprijinul oferit de serviciile sociale și modul în care acestea ar trebui să funcționeze, abordează regulile emiterii ordinului de protecție provizoriu și ale ordinului de protecție, intervenția în cazurile de urgență etc. (1). În 2025, a intrat în vigoare Legea nr. 1/ 10 ianuarie 2025, care completează Legea nr. 217/ 2003, și introduce obligații adiționale pentru autoritățile publice, ministerele responsabile, unitățile de învățământ, spitale și autoritățile locale. Astfel, instituțiile trebuie să facă publice informații despre serviciile de asistență pentru victime, inclusiv detalii privind linia telefonică de urgență, astfel încât acestea să fie vizibile și ușor accesibile persoanelor aflate în situații de risc. În plus, aceste informații ar trebui centralizate și utilizate pentru întocmirea de rapoarte anuale (2).

Ordinul nr. 146/2578/2018 reglementează adresarea cazurilor de violență domestică de către poliție (3). Această ordonanță conține un formular de evaluare a riscului pe care poliția îl completează la locul incidentului. De asemenea, acest ordin prevede protocolul de intervenție al poliției și colaborarea cu alte instituții implicate în adresarea cazurilor de violență domestică, metodologia de utilizare a formularului de evaluare a riscului, precum și procedura de emiterie și executare a ordinului de protecție provizoriu. Este obligatorie utilizarea acestui protocol standardizat de evaluare a riscului de către ofițerii de poliție la fiecare raportare a unui incident. În 2024 a fost adoptată o nouă lege - Legea nr. 26 din 28 februarie 2024 privind emiterea ordinului de protecție, în orice situație care implică acte de violență, oferind autorităților un cadru de intervenție mai actualizat (4). Ordinul nr. 138 din 22 august 2024, care specifică modul în care poliția tratează aceste cazuri ce implică acte de violență, susține această lege (5). În acest context, se clarifică semnificația termenului „membru al familiei” și se extinde definiția violenței pentru a include nu numai abuzul fizic și sexual, ci și forme precum violența cibernetică și psihologică. Un element nou din legislație se referă la ordinul de protecție provizoriu: dacă este prezentat instanței, durata acestuia nu expiră după primele câteva zile, ci este prelungit automat până când judecătorul decide asupra ordinului de protecție. Astfel, victima rămâne protejată în mod continuu, fără întreruperi între emiterea ordinului provizoriu și decizia instanței. Procurorul și poliția sunt obligați să comunice imediat această prelungire victimei și agresorului.

Procedura din 7 decembrie 2018 privind intervenția de urgență în cazurile de violență domestică, aprobată prin Ordinul nr. 2.525/2018, reglementează modul în care autoritățile publice locale trebuie să organizeze și să coordoneze echipele mobile pentru intervenția rapidă în astfel de cazuri (6). Aceste echipe sunt formate din reprezentanți ai serviciilor publice de asistență socială sau ai Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, împreună cu ofițeri de poliție. Componenta echipei mobile poate fi extinsă pentru a include reprezentanți precum asistenți medicali comunitari, psihologi sau alți specialiști similari. Echipele mobile ar trebui să răspundă rapid la cazurile de violență domestică, protejând victimele, prin implementarea de măsuri de urgență, oferind consiliere și acces la servicii sociale, medicale și psihologice, colaborând în același timp cu poliția și alte autorități, pentru a asigura sprijinul pe termen lung.

Aceste legi care stipulează atribuții clare legate de colaborarea între mai multe instituții sunt completate de legislația privind adresarea cazurilor, cum ar fi Ordinul nr. 20.840/2022, care aprobă standardele minime obligatorii de adresare a cazurilor pentru serviciile sociale destinate victimelor violenței domestice (7). În conformitate cu orientările legale, procesul include evaluarea riscului și a nevoilor, un plan de intervenție personalizat, coordonarea serviciilor, monitorizarea și închiderea cazului. Pentru a reduce riscul de recidivă și a facilita reintegrarea socială a autorilor, ordinul impune includerea unor măsuri de sprijin și reabilitare pentru agresori, pe lângă procedurile speciale pentru copiii victime sau martori. În plus, acesta prezintă atribuțiile managerului de caz, indicatorii de calitate, cerințele de raportare și alinierea la standardele de acreditare din 2019.

Începând cu 1 ianuarie 2024, ora 00:00, sistemul electronic de monitorizare a informațiilor (E.M.I.S.) a devenit operațional în unitățile administrative-teritoriale ale județului Cluj. Acesta urmează normele stabilite prin Decizia Guvernului României nr. 1025 din 10 august 2022, care prezintă stabilirea aspectelor tehnice și organizatorice pentru funcționarea sistemului pilot și implementarea E.M.I.S. În acest sens, la Inspectoratul de Poliție al Județului Cluj (I.P.J. Cluj) a fost pus în funcțiune Centrul de Dispecerat E.M.I.S., care funcționează 24 de ore din 24, 7 zile din 7, având atribuții în adresarea cazurilor de violență domestică (8).

România continuă să dezvolte răspunsul interinstituțional la violența domestică și în zonele dezavantajate, prin adresarea acestor cazuri în cadrul noilor sale instituții locale, cunoscute sub denumirea de **centre comunitare integrate**. Înființate prin decizia ministerială - Ordinul nr. 2931 din 27 decembrie 2021, care aprobă Manualul pentru centrele comunitare integrate și Ordonanța de urgență nr. 18 din 27 februarie 2017 privind asistența medicală comunitară, aceste centre vor reuni o gamă largă de profesioniști (9,10). Centrele integrează serviciile sociale și de sănătate, cu scopul de a spori accesul la servicii de calitate, în special pentru grupurile vulnerabile. În centrul comunitar integrat, este obligatoriu ca personalul minim să fie format dintr-un asistent medical comunitar și un asistent social. Alți profesioniști se vor alătura acestor două specializări – moașă, mediator de sănătate, consilier școlar, medic de familie, psiholog și așa mai departe. Această structură multidisciplinară va permite adresarea mai eficientă a cazurilor complexe, inclusiv a celor de violență domestică.

România progresează încet către un cadru legal mai bine definit, care să concentreze pe și să cuprindă răspunsul interinstituțional la violența domestică. Chiar dacă există acest progres gradual, cazurile de violență domestică sunt în creștere și nu sunt adresate în totalitate în mod adecvat.

2.2 Mecanismele de răspuns și colaborarea interinstituțională din România

2.2.1 Mecanisme de evaluare a riscului de către poliție – individual și în colaborare cu asistența socială

Deși există mai multe mecanisme pentru adresarea cazurilor de violență domestică, aplicarea legislației în practică se face diferit, din perspectiva participanților la grupurile de lucru.

Odată cu introducerea noului ordin (Ordin nr. 138 din 22 august 2024), care stabilește modalitatea de adresare a actelor de violență de către polițiști, inclusiv evaluarea riscului, profesioniștii din forțele de ordine au ridicat câteva întrebări. Deși utilizarea ambelor formulare de evaluare a riscului (cel din 2018, și cel din 2024) este în general, clară, aplicarea lor simultană pe același caz a scos la iveală neconcordanțe: de exemplu, formularul din 2024 a identificat un risc de violență, pe când cel din 2018 nu. În practică, formularul din 2018 este utilizat pentru cazurile care implică violență între soți sau parteneri intimi curenți sau foști, în timp ce formularul din 2024 se aplică atunci când autorul este o altă persoană decât partenerul sau soțul actual sau fostul partener/soț. Acest lucru a sugerat necesitatea explorării diferențelor dintre cele două formulare și îmbunătățirii ambelor instrumente pentru a garanta că acestea evaluează în mod corespunzător nivelul de risc pentru care au fost concepute.

Momentan, la nivelul municipiului Cluj-Napoca, două categorii de profesioniști sunt implicate în evaluarea riscului, care folosesc două instrumente diferite:

- Ofițerii de poliție – un formular de evaluare a riscului, conform Ordinului nr. 146/2.578/2018 (3).
- Asistenții sociali din cadrul Direcției de Asistență Socială și Medicală (DASM), un formular de evaluare a riscului, conform Standardului minim obligatoriu din 21 septembrie 2022 (7).

2.2.2 Colaborarea interinstituțională și instrumente de sprijin pentru profesioniști dezvoltate în cadrul proiectului TACTICS

În ceea ce privește colaborarea interinstituțională, lipsa colaborării între unele servicii limitează eficiența răspunsului la violența domestică. De exemplu, în departamentele de urgență ale Spitalului Județean de Urgență Cluj, asistenții sociali care interacționează cu victimele aflate în situații critice menționează necesitatea unei liste actualizate a serviciilor de sprijin pentru victime, atât publice cât și nonguvernamentale. Una din activitățile acestor profesioniști presupune referirea victimelor către servicii de sprijin dedicate, însă feedback-ul primit relevă că nu sunt întotdeauna la curent cu toate resursele locale, întrucât unele servicii nu funcționează continuu. Multe dintre serviciile cunoscute la nivelul departamentului de urgență erau furnizate de ONG-uri specializate, care depind de finanțări externe pentru a-și menține programele active. Reducerea sau dispariția finanțării a dus la închiderea unor centre sau adăposturi, forțând reorganizarea serviciilor oferite, modificări care nu au fost comunicate către instituțiile de primă-linie, de exemplu spitale. Aceste observații au fost confirmate de toți membrii grupului de lucru interprofesional (circa 24 profesioniști).

La nivel județean, în urmă cu aproximativ zece ani, Direcția de Asistență Socială și Medicală din Cluj-Napoca (DASM) a inițiat un grup de lucru interinstituțional. Ofițeri de poliție, reprezentanții principalelor instituții publice din domeniul asistenței sociale și protecției copilului (DASM și DGASPC) și ONG-urile care ofereau servicii de sprijin victimelor și agresorilor colaborează în baza unui protocol oficial. Grupul a fost creat în cadrul proiectului internațional „Cealaltă față a poveștii: agresorii în schimbare” (OSSPC), care s-a derulat în perioada 2014-2020. Grupul de lucru a inclus 11 instituții și organizații din județul Cluj, toate activând la momentul respectiv în domeniul intervenției și prevenirii violenței de gen. După încheierea proiectului, grupul interinstituțional a continuat să colaboreze, iar în timpul pandemiei și-a mutat comunicarea în online, prin intermediul aplicației WhatsApp. De atunci, au fost organizate puține întâlniri față în față, iar nivelul lor de comunicare s-a schimbat, trecând de la discutarea cazurilor complexe la informarea grupului cu privire la oportunitățile de formare existente și împărtășirea de alte resurse.

În cadrul proiectului TACTICS, procesul de elaborare a unui model de colaborare interinstituțională la nivel local s-a desfășurat printr-o abordare iterativă, care a permis identificarea și dezvoltarea unor activități menite să sprijine și să actualizeze colaborarea între instituții. În plus, întâlnirile organizate în cadrul acestui proces au fost strâns legate de alte activități ale proiectului, contribuind la o abordare integrată și coerentă a provocărilor din domeniul violenței domestice. De exemplu, unele întâlniri au fost legate de formări pe teme precum identificarea controlului coercitiv sau îmbunătățirea înțelegerii modului de funcționare a diferitelor instituții prin explorarea unor modele de colaborare internaționale.

Un rezultat al colaborării interinstituționale, ca răspuns la barierele discutate în cadrul întâlnirilor interprofesionale, a fost **elaborarea și validarea unei liste complete a serviciilor disponibile la nivel municipal**. Această listă a fost distribuită întregului grup de profesioniști, disponibilă și online, oferind o imagine clară și actualizată a resurselor disponibile în comunitate. Pentru a facilita utilizarea practică, lista include adrese instituționale cu hyperlink care se deschid direct în GoogleMaps și numere de telefon interactive care permit inițierea apelurilor cu doar un click. Lista a fost concepută ca și resursă pentru profesioniștii care lucrează în adresarea violenței de gen, dar care poate fi accesată de orice e interesat.

De asemenea, pentru a susține discuțiile și a îmbunătăți răspunsul interinstituțional, echipa proiectului TACTICS a devenit punctul central pentru diseminarea informațiilor între profesioniști pe canalul informal de comunicare al grupului interprofesional creat anterior pe WhatsApp. Mai mult, echipa a extins reprezentarea profesioniștilor și implicit a instituțiilor în acest grup, prin **includerea a noi membri**: (1) profesioniști din ONG-uri care sprijină victimele și (2) asistenți medicali comunitari din diferite unități administrativ-teritoriale ale județului Cluj.

În plus, pentru a vizualiza mai bine interrelațiile dintre poliție și instituții/ organizații responsabile de adresarea cazurilor de violență domestică, a fost elaborată o **ecohartă**. Ecoharta reprezintă un instrument de vizualizare a instituțiilor cu rol în adresarea violenței domestice și poziționează poliția în centrul colaborării dintre instituții. Aceasta a surprins diversitatea sistemelor care colaborează cu poliția în adresarea cazurilor de violență domestică și calitatea relațiilor dintre acestea, ilustrând mai multe tipuri de colaborări – interacțiuni stabile și continue, interacțiuni mai puțin frecvente sau chiar legături mai slabe, tensionate sau întrerupte (de ex., cea cu echipa mobilă). Ecoharta a fost validată în cadrul uneia dintre întâlnirile grupului interprofesional și reprezintă exclusiv situația de la nivelul județului Cluj. În paralel, același grup a colaborat pentru a valida o diagramă a răspunsului poliției la cazurile de violență domestică. Diagrama a prezentat responsabilitățile și rolul poliției în adresarea cazurilor de violență domestică.

În ansamblu, procesul de elaborare a modelului de colaborare local a însemnat analiza legilor, politicilor și organizarea întâlnirilor pentru a evidenția provocările, soluțiile și succesele interinstituționale și includerea experienței profesioniștilor care activează și sunt responsabili de adresarea violenței domestice. Procesul de co-creare care a stat la baza modelului de colaborare a fost mecanismul necesar pentru a stabili noi legături și a consolida cele mai vechi conexiuni între profesioniști, facilitând învățarea și colaborarea interprofesională.

3. Bariere structurale care împiedică colaborarea interinstituțională în managementul cazurilor de violență domestică în Cluj-Napoca, România

Barierele structurale actuale evidențiază nu doar natura sistemică a provocărilor cu care se confruntă profesioniștii, ci și responsabilitatea comună a instituțiilor de a le aborda. În cadrul întâlnirilor cu grupurile de lucru au fost identificate mai multe obstacole care împiedică un răspuns interinstituțional eficient:

- **Opțiuni limitate de adăpost pentru victimele violenței domestice.** Pe lângă faptul că serviciile existente sunt limitate, ele sunt distribuite inegal din punct de vedere geografic, ceea ce limitează accesul victimelor la protecție imediată, în special a celor care locuiesc în zone rurale sau izolate. Mai mult, această lacună poate avea un impact semnificativ asupra capacității profesioniștilor de a oferi sprijin continuu, deoarece unele victime aleg adesea să se întoarcă acasă, riscând astfel să fie expuse din nou violenței.
- **Puține programe dedicate agresorilor.** Este mai dificil pentru profesioniști să prevină recurența violenței sau să abordeze cauzele care stau la baza comportamentului abuziv atunci când nu există servicii prin care agresorii să poată beneficia de asistență sau intervenții specifice. Acest lucru poate provoca dificultăți pentru poliție atunci când îndepărtează agresorul din locuința împărțită cu victima și împiedică referirea către servicii dedicate agresorilor, ceea ce face imposibilă abordarea cauzelor violenței de către profesioniști și intensifică volumul lor de muncă.
- **Întârzierea în asistența juridică** din partea profesioniștilor specializați, atât a victimelor cât și a agresorilor. Răspunsul serviciilor juridice durează adesea prea mult, lăsând profesioniștii care oferă servicii de sprijin pentru victime fără suport suficient atunci când au cea mai mare nevoie de el. Astfel, soluționarea cazurilor este întârziată, chiar împiedicată. Acest lucru are un impact direct asupra protecției în timp util a victimelor și poate duce la subminarea încrederii între acestea și instituțiile care oferă servicii de sprijin.
- **Partajarea datelor.** Profesioniștii care oferă servicii de sprijin și poliția continuă să se confrunte cu bariere semnificative în partajarea informațiilor și a schimbului de date, atât în zonele rurale, cât și în cele urbane. Lipsa de familiaritate între profesioniștii din diferite zone (urban și rural) limitează coordonarea și schimbul de date în timp util. Mai mult, în zonele rurale, profesioniștii din diferite sectoare se cunosc între ei și, deși acest lucru ar putea facilita partajarea datelor și colaborarea, schimbul de informații este mai degrabă informal.
- **Lipsa unei baze de date comune** pentru cazurile de violență domestică. Informațiile sunt fragmentate, deoarece informațiile despre cazuri sunt colectate de diferite instituții, și nu de o singură instituție responsabilă. Prin urmare, este imposibil pentru poliție să urmărească parcursul victimelor cu semnalări repetate de incidente violente. În acest sens, unii reprezentanți ai poliției au menționat că asistenții sociali ar trebui să fie responsabili de monitorizarea cazurilor.

- **Anumite zone geografice nu au profesioniști sau persoane de contact** În special în mediul rural, identificarea unei persoane responsabile pentru coordonarea cazurilor este adesea dificilă. Mulți profesioniști nu activează constant în aceleași localități, iar atunci când intervin într-o zonă pe care o cunosc mai puțin, nu au întotdeauna acces la informațiile de context necesare pentru a evalua corect situația. Absența unui profesionist local de contact îngreunează monitorizarea cazurilor și schimbul de informații pe parcursul intervenției, ceea ce poate genera întârzieri și neînțelegeri între instituții. În lipsa unei astfel de persoane de referință, victimele riscă să nu primească sprijinul adecvat la momentul oportun, iar profesioniștii sunt nevoiți să adreseze cazurile cu informații incomplete sau fragmentate.
- **„Echipa mobilă”** este o structură de intervenție dedicată colaborării la fața locului, dintre poliție și un reprezentant al serviciilor sociale (conform procedurii din 7 decembrie 2018) (6). Acest tip de intervenție este prevăzut în legislație, dar din păcate, din cauza unor bariere, echipa mobilă de intervenție nu funcționează la nivelul municipiului Cluj-Napoca. Acest lucru limitează impactul global al serviciilor, deoarece această echipă ar trebui să ajungă în timp util la persoanele care prezintă o mai mare nevoie de această intervenție. Mai mult, prin lipsa implicării „echipei mobile”, victima riscă revictimizarea, repetând aceleași informații la instituții diferite, în special pe durata procedurii de evaluare a riscului. În prezent, polițistul se deplasează la locul incidentului pentru evaluarea riscului, urmând ca ulterior, să se deplaseze în teren un reprezentant al DASM-ului, care evaluează riscul folosind un formular standardizat specific, ceea ce expune victimele la revictimizare și contribuie la fragmentarea datelor colectate în documentarea cazurilor. În acest context, pentru a avea o singură evaluare a riscului și a reduce revictimizarea, evaluarea riscului ar trebui realizată de această **echipa mobilă**.
- **Răspunsul coordonat deficitar**, în ciuda existenței unor protocoale de colaborare convenite și semnate. Adesea, ei raportează frustrare din cauza cazurilor de violență domestică care se prelungesc și care nu sunt tratate corespunzător, lăsând beneficiarii într-o stare de incertitudine. Deși se fac referiri către serviciile de sprijin, cazurile nu sunt finalizate.
- **Profesioniștii din domeniul sănătății nu sunt suficient implicați în mecanismele de colaborare interinstituțională**, ceea ce slăbește în mod semnificativ răspunsul integrat la cazurile de violență domestică. De exemplu, în grupul informal de comunicare constituit pe WhatsApp pentru schimbul rapid de informații între instituțiile de la nivel local, specialiștii medicali nu erau incluși. Această absență afectează circulația informațiilor esențiale și limitează evaluarea promptă a nevoilor medicale și psihologice ale victimelor.

Împreună, aceste bariere creează obstacole serioase în calea construirii unui sistem de protecție puternic și fiabil pentru victime, care să îi tragă în același timp la răspundere pe făptași.

4. Propuneri pentru consolidarea colaborării interinstituționale în managementul cazurilor de violență domestică din Cluj-Napoca, România

În cadrul întâlnirilor cu grupurile de lucru au fost identificate mai multe recomandări prioritare și pași care urmează să fie implementați pentru a îmbunătăți răspunsul în cazurile de violență domestică și a consolida răspunsul interinstituțional:

- **Accesul la servicii de sprijin pentru victime și programe dedicate autorilor violenței domestice:** Numărul serviciilor oferite victimelor ar trebui extins pentru a corespunde nevoilor comunităților, luând în considerare atât zonele rurale, cât și cele urbane. Recomandarea include și dezvoltarea adăposturilor pentru victimele violenței domestice, astfel încât acestea să aibă acces la protecție și intervenție specializată. Serviciile ar trebui extinse și amplasate strategic pentru a asigura o distribuție echitabilă pe zone geografice extinse. Mai mult, în județ ar trebui înființate programe dedicate agresorilor.
- **Actualizarea platformei cu servicii de sprijin pentru victime:** În primul rând, profesioniștii au exprimat necesitatea de a dispune de o listă actuală și ușor accesibilă a serviciilor de sprijin, care să le permită să identifice rapid resursele disponibile, persoanele de contact și tipurile de servicii oferite. Drept răspuns la această nevoie, echipa proiectului TACTICS a dezvoltat o listă a serviciilor curent disponibile la nivel de județ, care va fi actualizată din 6 în 6 luni, până la finalizarea proiectului. Cu toate că această listă a fost apreciată în rândul profesioniștilor, aceștia au subliniat că pentru a funcționa eficient procesul de referire, o astfel de listă trebuie să fie continuu actualizată. Totodată, ei au menționat harta interactivă a serviciilor de sprijin pentru victime realizată de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES), care permite navigarea pe județe. În prezent, însă, această resursă nu include servicii pentru agresori, iar multe dintre informațiile existente nu mai sunt de actualitate: unele servicii nu mai funcționează, iar altele noi nu sunt incluse. Prin urmare, pentru ca sistemul de referire să fie eficient, este esențial ca această listă să existe și să fie actualizată constant.
- **Acces continuu și sigur la servicii online de consiliere psihologică pentru victimele violenței domestice:** Prin intervențiile succesive ale profesioniștilor, victimele pot suferi revictimizare. Ca urmare a traumei suferite din cauza actelor de violență, victimele au nevoie de acces continuu și sigur la servicii de consiliere psihologică. Sprijinul psihologic oferit victimelor poate fi îmbunătățit prin accesul la ședințe online cu un psihoterapeut. Acest tip de sprijin poate susține capacitatea victimelor de a-și continua procesul de vindecare pe un termen mai lung.

- **Profesioniști locali desemnați ca punct de contact în zonele rurale/ izolate pentru coordonarea cazurilor:** În zonele rurale și izolate, ar trebui desemnați profesioniști de referință pentru cazurile de violență domestică. Aceștia pot acționa ca prim punct de contact pentru alți profesioniști, precum poliția și serviciile sociale, facilitând partajarea informațiilor și actualizarea datelor referitoare la cazuri.
- **Implementarea și consolidarea echipei mobile de intervenție în cazurile de violență domestică.** „Echipa mobilă” nu funcționează în prezent la nivel județean, ceea ce limitează sever capacitatea profesioniștilor de a proteja victimele și totodată crește posibilitatea de revictimizare a acestora. Pentru a remedia această situație este necesară o analiză detaliată a motivelor pentru care structura nu este operațională și identificarea obstacolelor existente în funcționarea corespunzătoare. Un pas important care poate urma identificării acestor bariere îl poate constitui preluarea și adaptarea bunelor practici din județele în care echipa mobilă funcționează eficient, conform legislației în vigoare.
- **Consolidarea resurselor umane pentru adresarea cazurilor de violență domestică:** Profesioniștii au exprimat, de asemenea, necesitatea de a crește numărul de angajați în toate instituțiile care se ocupă de adresarea cazurilor de violență domestică. În prezent, multe instituții implicate în astfel de cazuri lucrează cu personal limitat și sunt suprasolicitate de numărul mare de cazuri.
- **Implicarea profesioniștilor din domeniul medical în cazurile de violență domestică:** Medicii, asistenții medicali comunitari și asistenții medicali acționează adesea ca primii respondenți în cazurile de violență domestică, având posibilitatea de a documenta abuzul. De exemplu, medicii de familie ar trebui să fie mai implicați în răspunsul interinstituțional la cazurile de violență domestică. Acești profesioniști se află într-o poziție favorabilă pentru a identifica abuzul într-un stadiu incipient și pentru a ajuta cu referire promptă către serviciile adecvate. Din acest motiv, este important să se încurajeze participarea activă a cât mai mulți profesioniști din domeniul sănătății în răspunsul interinstituțional.

Împreună, aceste măsuri ar contribui la crearea unui sistem de sprijin pentru victime mai eficient și mai bine coordonat, precum și a unui mecanism clar de responsabilizare a agresorilor. De asemenea, acestea ar garanta o colaborare mai strânsă între profesioniștii și instituțiile implicate în adresarea violenței domestice.

5. Recomandări cheie pentru îmbunătățirea răspunsului interinstituțional la cazurile de violență domestică

Până în prezent, s-au înregistrat progrese legislative în România pentru adresarea violenței domestice, care au fost transpuse și în plan local. Cu toate acestea, modificările legislative presupun o adaptare continuă a practicilor profesioniștilor, ceea ce poate crea dificultăți în punerea corespunzătoare a acestora în practică. Astfel, organizarea unor sesiuni de formare complementare emiterii legislației este un aspect esențial, necesar profesioniștilor pentru a asigura un răspuns uniform la cazurile de violență domestică. Fiecare modificare legislativă ar trebui urmată de sesiuni de formare, pentru a ajuta profesioniștii să implementeze corespunzător în practică reglementările legislative. De exemplu, în cazul legislației recente privind emiterea ordinelor de protecție, poliția are nevoie de mai mult decât o simplă informare asupra noilor prevederi. În plus, furnizarea unui context privind adoptarea noii legi care reglementează evaluarea riscului poate contribui la o mai bună înțelegere a modului în care aceasta se integrează în cadrul legislativ mai amplu, prin evidențierea legăturilor deja existente cu alte acte normative. Acest lucru va permite elaborarea unor proceduri de intervenție clare și la uniformizarea serviciilor oferite. Totodată, formularele de evaluare a riscului ar trebui evaluate și îmbunătățite periodic, pe baza observațiilor profesioniștilor care le utilizează în practică.

Strâns legat de evaluarea individuală a riscului realizată de poliție, profesioniștii subliniază necesitatea consolidării conceptului de „echipă mobilă” la nivelul județului Cluj. Acest model de intervenție implică efectuarea evaluării riscului prin colaborarea directă dintre poliție și un reprezentant al serviciilor sociale, și poate reduce riscul de revictimizare. În prezent acest model de intervenție nu este funcțional. Un prim pas pentru a face operabil acest model de intervenție îl reprezintă interpretarea riguroasă a prevederilor legale existente, alături de identificarea exemplurilor de bună practică din județele unde echipa mobilă funcționează corespunzător. Aceste demersuri pot genera oportunități de colaborare și o mai mare coerență între diferite județe.

Colaborarea interinstituțională depinde în mare măsură de un sistem de referire eficient. La nivel național, există instituții publice precum Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES) care oferă publicului larg acces la diferite informații despre serviciile pentru victime. Aceste servicii sunt centralizate pe fiecare județ, și sunt prezentate sub forma unei hărți interactive, care poate fi utilizată și de către profesioniști în colaborarea interinstituțională. Astfel, această hartă ar trebui actualizată periodic pentru a facilita procesul de referire între instituții. În prezent, multe dintre serviciile menționate pe website-ul oficial al instituției nu mai sunt disponibile, iar cele noi deschise nu apar. În paralel, este important ca platformele oficiale să includă și informații privind programele dedicate agresorilor pe lângă serviciile de suport pentru victime. Focalizarea exclusivă pe sprijinul victimelor sau aplicarea doar a sancțiunilor pentru agresori nu este suficientă pentru a combate violența domestică.

Deși legislația națională prevede înființarea programelor dedicate agresorilor, acestea sunt foarte rare. La nivel național sunt foarte puține centre pentru agresori, și nici unul în județul Cluj. Mai mult, este nevoie de dezvoltarea unor centre locale care să respecte cadrul legal și să ofere sprijin adaptat nevoilor comunității. În paralel, înființarea centrelor comunitare pentru

victimele a fost indicată drept o prioritate imediată. Astfel de centre, amplasate strategic pentru a răspunde nevoilor din teritoriu, pot oferi sprijin integrat, social, psihologic și juridic, contribuind la creșterea siguranței și la procesul de recuperare al victimelor.

Profesioniștii au subliniat necesitatea comunităților de a desemna o persoană sau o echipă de contact responsabilă de adresarea violenței domestice, în vederea îmbunătățirii coordonării dintre zonele urbane și rurale. Un astfel de mecanism ar permite, de exemplu, ca profesioniștii din mediul urban să știe rapid cui să se adreseze atunci când este nevoie de sprijin sau de monitorizarea unui caz, într-o zonă geografică în care aceștia nu își desfășoară activitățile constant. De asemenea, înființarea unor echipe de sprijin în mediul rural sau a unor structuri locale de intervenție ar putea consolida răspunsul interinstituțional și ar facilita colaborarea între profesioniști.

Grupurile de lucru au semnalat și provocări sistemice importante, printre care și deficitul de personal capabil să gestioneze volumul ridicat de activități, dificultate amplificată de complexitatea cazurilor de violență domestică și de timpul necesar soluționării acestora. Această lipsă se suprapune peste insuficiența serviciilor de sprijin disponibile, în special pentru locuitorii din mediul rural, unde vulnerabilitatea victimelor poate fi accentuată în special din cauza constrângerilor economice. Victimele din aceste zone depind frecvent de veniturile agresorului și, chiar și în situațiile în care se pot separa și se pot întreține singure, condițiile economice nu le permit întotdeauna să își acopere costurile de transport către serviciile de sprijin, ceea ce afectează continuitatea programelor de care au nevoie. Noul proiect de lege din noiembrie 2025 (11), care propune extinderea consilierii psihologice a victimelor care au un ordin de protecție la orice serviciu acreditat de CNAS, poate veni în sprijinul acestei nevoi nesatisfăcute. Aceste măsuri propuse pot fi susținute dacă sunt conectate cu viitoarele centrele comunitare integrate, concepute pentru a răspunde nevoilor socio-economice ale populațiilor vulnerabile, inclusiv a persoanelor afectate de violența domestică. De asemenea, orice măsură care sprijină colaborarea interinstituțională adecvată, trebuie să asigure nu doar protecția victimelor, ci și siguranța profesioniștilor implicați în adresarea cazurilor.

Într-un context în care resursele sunt limitate, elementele vizuale și exprimările utilizate în spațiul public de către centrele de sprijin trebuie alese astfel încât victimele să nu se simtă intimidat, rușinat sau stigmatizat atunci când solicită ajutor. Dacă semnalizarea unui serviciu de sprijin este inadecvată, victimele pot alege să nu acceseze acele servicii, deoarece există percepția că pot fi identificate cu ușurință în societate ca persoane suferind de pe urma unei relații abuzive. O comunicare vizuală discretă și empatică poate contribui la crearea unui mediu sigur, accesibil și demn, facilitând stabilirea unei relații de încredere între victime și profesioniștii care adresează cazul.

Un alt aspect esențial îl reprezintă stabilirea unor norme clare privind colectarea și analiza datelor, care ar ușura munca unor instituții publice și ar ajuta la urmărirea efectelor pe termen lung. Autoritățile publice trebuie să dezvolte și să consolideze instrumente de colectare, analiză, partajare, documentare și raportare a datelor. O înțelegere corectă a dimensiunii fenomenului, care poate fi obținută doar prin date statistice de calitate, este crucială pentru alocarea eficientă a resurselor. În egală măsură, este necesară revizuirea procedurilor privind schimbul de informații între instituțiile care adresează cazuri de violență domestică, pentru a clarifica ce tipuri de date pot fi partajate și în ce condiții. O astfel de clarificare contribuie la protejarea anonimatului victimelor și sprijină dezvoltarea unui răspuns coordonat și sigur.

Varianta actualizată a modelului de colaborare pentru municipiul Cluj-Napoca reflectă dificultățile întâmpinate de profesioniști, incluzând totodată recomandările formulate în cadrul grupurilor de lucru cu scopul îmbunătățirii răspunsului interinstituțional la violența domestică. Prin integrarea perspectivelor reprezentanților poliției, serviciilor sociale, asistenților medicali comunitari, organizațiilor nonguvernamentale și autorităților locale, documentul evidențiază oportunitățile, lacunele și punctele forte ale sistemului actual. Acest model de colaborare constituie un instrument orientativ pentru decidenții politici și furnizorii de servicii, necesar pentru consolidarea colaborării interinstituționale.

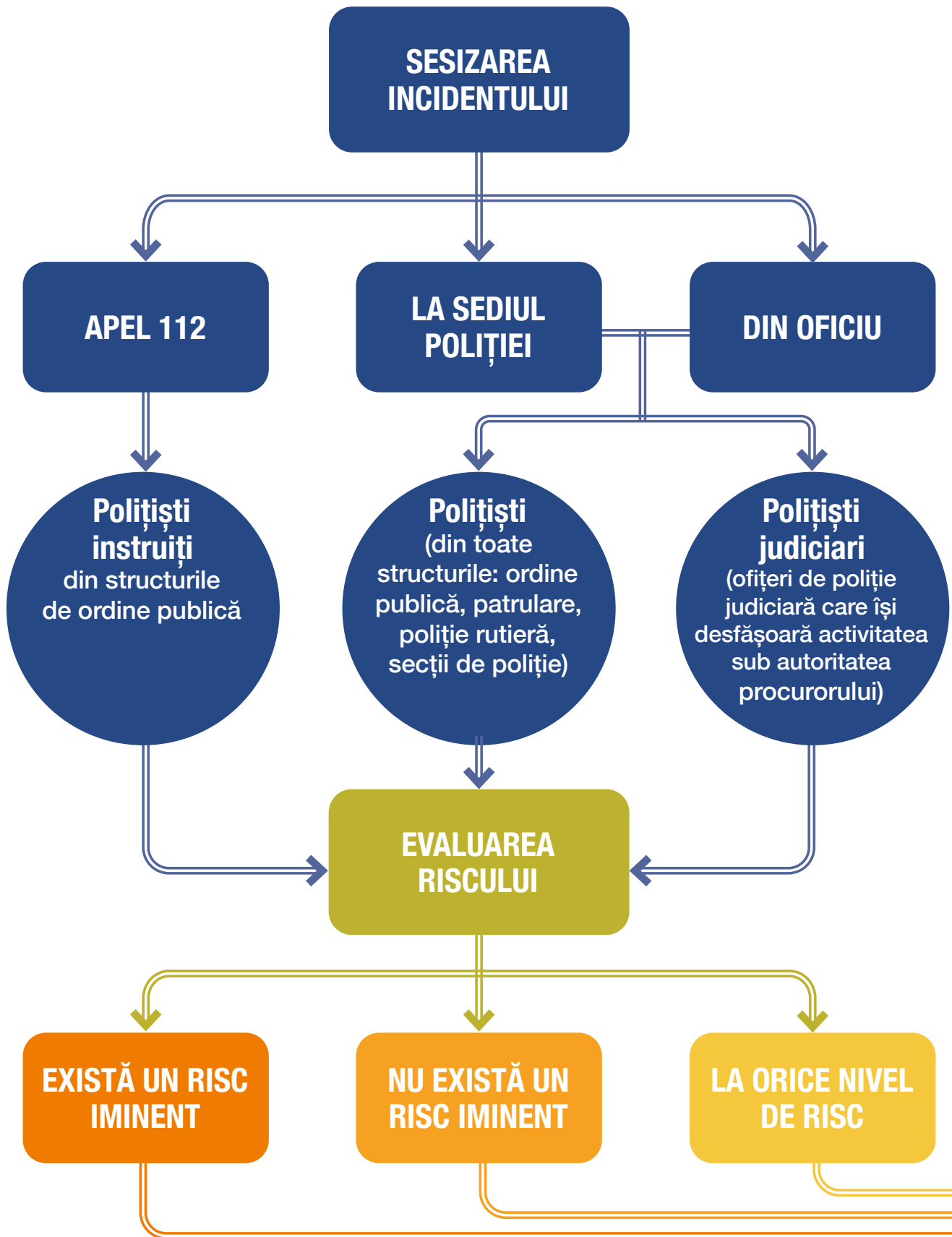
Referințe

1. LEGE 217 22/05/2003 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 25 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/public/detaliidocument/44014>
2. LEGE 1 10/01/2025 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 25 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/293549>
3. ORDIN 146 11/12/2018 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 25 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/209455>
4. LEGE 26 28/02/2024 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 26 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/279559>
5. ORDIN 138 22/08/2024 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 26 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/287721>
6. PROCEDURA 07/12/2018 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 26 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/210561>
7. STANDARD 21/09/2022 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 26 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/260241>
8. HOTARARE 1025 10/08/2022 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 26 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/258476>
9. OUG 18 27/02/2017 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 25 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/186978>
10. ORDIN 2931 27/12/2021 - Portal Legislativ [Internet]. [citată la 25 august 2025]. Disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/250002>
11. Senatul României [Internet]. [citată la 10 decembrie 2025]. Disponibil la: <https://www.senat.ro/Legis/Lista.aspx?cod=27282&pos=0&NR=b629&AN=2025>

TACTICS

Diagrama intervenției Poliției în cazurile de violență domestică la nivelul județului Cluj

EXISTĂ UN RISC IMINENT

Polițistul dispune următoarele măsuri:

- Observă și pune întrebări privind **starea fizică a persoanelor implicate** și, dacă este necesar, solicită intervenția medicală, conform Art. 4 lit. b) din Legea 217/2003.
- **Emite Ordinul de Protecție Provizoriu** (cu excepția situației în care victima se opune emiterii acestuia) și înregistrează dosarul original în evidențele unității sau subunității de poliție din care face parte, conform domiciliului persoanei. Polițistul întocmește două procese verbale – una pentru agresor și una pentru victimă – prin care sunt detaliate drepturile și obligațiile acestora.
- **Solicită (acolo unde este disponibilă) echipa mobilă** a Serviciului Public de Asistență Socială (SPAS) din cadrul municipiului, care funcționează sub autoritatea Direcției de Asistență Socială și Medicală (DASM), și furnizează echipei mobile toate informațiile necesare pentru facilitarea intervenției sociale de urgență, mai ales în cazul victimelor vulnerabile (de exemplu, minori, persoane cu dizabilități sau cu nevoi speciale). Odată solicitată, echipa mobilă **îndeplinește sarcinile stabilite** de Legea 217/2003 și Ordinul ministrului muncii și justiției sociale nr. 2525/2018, incluzând:
 - verificarea sesizărilor de urgență;
 - efectuarea unei evaluări inițiale rapide a situației de violență domestică;
 - luarea măsurilor necesare pentru eliminarea pericolului imediat;
 - asigurarea transportului victimei la cea mai apropiată unitate medicală (la nevoie);
 - informarea organelor de cercetare penală, dacă este cazul;
 - notificarea autorităților competente pentru emiterea Ordinului de Protecție Provizoriu;
 - direcționarea victimei către DGASPC sau SPAS/ DASM pentru accesul la servicii rezidențiale;
 - inițierea managementului de caz pentru victime și, după caz, pentru agresori.
- **Când poliția intervine la domiciliu**, există două tipuri de separare:
 - (1) Polițistul poate dispune **evacuarea temporară a agresorului din locuință**. Dacă agresorul nu are un alt loc unde să stea, acesta va fi găzduit în **centrele pentru persoane fără adăpost** ale DASM din Municipiul Cluj-Napoca sau se va caza la **domiciliul unei alte persoane**. Există un Dispecerat pentru **monitorizarea agresorilor** care poartă brățări electronice.
 - (2) Polițistul direcționează victima către adăposturi protejate pentru victime.
- **Predă Ordinul de Protecție Provizoriu** Parchetului de pe lângă Judecătoria Cluj pentru confirmare.

NU EXISTĂ UN RISC IMINENT

Polițistul informează victima cu privire la posibilitatea solicitării unui ordin de protecție și îi pune la dispoziție formularul de cerere.

LA ORICE NIVEL DE RISC

După evaluarea riscului, polițistul poate direcționa victimele către servicii de suport social. În cazul accesării acestora, un asistent social/manager de caz continuă evaluarea riscului și oferă sau direcționează victima către servicii de suport existente: adăposturi protejate pentru victime, servicii de consiliere juridică, consiliere psihologică și grupuri de suport, servicii de orientare profesională sau alte servicii de sprijin disponibile.

TACTICS

